

**การประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และ
นราธิวาส) : ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อยกระดับศักยภาพชุมชน**

**Needs Assessment of Tourist Community Base Tourism in 5 Southern Border
Provinces of Thailand (Satun, Songkhla, Pattani, Yala and Narathiwat):
Empirical Data to Enhance Communities' Capacity**

ดนุวัต สุวรรณวงศ์¹, ภัทรพงษ์ เกริกสกุล², ฐิติวรรณ ชิววิภาส³

Danuvat Suwanvong¹, Patarapong Kreeksakul², Thitiwan Cheewawiphas³

(Received: July 24, 2020; Revised: September 3, 2020; Accepted: October 15, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนเป้าหมายในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย และศึกษาความสัมพันธ์ของความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนเป้าหมายในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อให้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่นำไปสู่การยกระดับศักยภาพชุมชนผ่านการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้เครื่องมือแบบประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยว 400 ตัวอย่างที่มาเที่ยวใน 10 ชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนบ้านพญาบังสา จังหวัดสตูล 2) ชุมชนบ้านปากันใหญ่ จังหวัดสตูล 3) ชุมชนวิถีพุทธคลองแดน จังหวัดสงขลา 4) ชุมชนท่าหิน จังหวัดสงขลา 5) ชุมชนบางปู จังหวัดปัตตานี 6) ชุมชนบ้านทรายขาว จังหวัดปัตตานี 7) ชุมชนจุฬารักษ์พัฒนา 10 จังหวัดยะลา 8) ชุมชนจุฬารักษ์พัฒนา 9 จังหวัดยะลา 9) ชุมชนวัดชลธาราสিংเห จังหวัดนราธิวาส 10) ชุมชนจุฬารักษ์พัฒนา 12 จังหวัดนราธิวาส วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹ Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University

²คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² Faculty of Environmental Culture and Ecotourism, Srinakharinwirot University

³คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

³ Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

($\bar{x} = 3.96$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ด้าน โดยความต้องการด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมาคือ ความต้องการด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน ($\bar{x} = 4.04$) ส่วนความสัมพันธ์เกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวพบว่า ความต้องการด้านอาหารและด้านการบริการ/ของฝากมีระดับความสัมพันธ์สูงสุด ($r=0.642$) รองลงมาคือ ด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนและด้านทรัพยากรธรรมชาติ ($r=0.638$)

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

This research aimed to study of needs of tourists visiting the target communities in the 5 southern border provinces of Thailand and to study relationship of needs of tourists visiting the target communities in the 5 southern border provinces of Thailand in order to be used as empirical data to enhance communities' capacity through various activities. This study was a quantitative research. The tool used to collect data was tourist needs assessment form. The samples were 400 tourists visiting in 10 communities as follows: 1) Phayabangsa community in Satun province, 2) Bakanyai community in Satun province, 3) Klongdan community in Songkhla province, 4) Thahin community in Songkhla province, 5) Bangphu community in Pattani province 6) Saikhaw community in Pattani province, 7) Jurapond Patana 10 community in Yala province, 8) Jurapond Patana 9 community in Yala province, 9) Watchontara Singhe in Narathiwat province, and 10) Jurapond Patana 12 community in Narathiwat province. Data were analyzed using mean, standard deviation and correlation analysis. The results showed the overall requirements of tourists were at a high level ($\bar{x} = 3.96$). When considering each aspect, it showed that the needs of tourists were at a high level in all 7 aspects. The natural resources had the highest level ($\bar{x} = 4.18$), followed by the specification for tourist attractions within the community ($\bar{x} = 4.04$). As for the relationship of tourists' needs, it was discovered that the food and services/souvenirs received the highest level ($r = 0.642$), followed by the tourist attractions within the community and the natural resources ($r = 0.638$).

Keywords: Needs assessment, Community base tourism, Southern border provinces

บทนำ

การท่องเที่ยวโดยชุมชนถือเป็นทางเลือกหนึ่งของรูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์ทางการท่องเที่ยวแบบใหม่แก่นักท่องเที่ยวให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับชุมชนอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562) ซึ่งประเทศไทยถือว่ามีความได้เปรียบในความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีอัตลักษณ์ โดยเฉพาะในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความโดดเด่นในเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งปัจจุบันได้ถูกนำเสนอผ่านรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน อันจะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในท้องถิ่นด้วย (ปาริฉัตร ศรีหะรัญ และพรพิมล ขำเพชร, 2561) อย่างไรก็ตาม หัวใจหลักสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ต้องให้ความสำคัญในการคำนึงถึงความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสม การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง และสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งส่วนหนึ่งคือความสามารถในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (สุตถนอม ตันเจริญ, 2560)

การประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้โดยไม่สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งมีผลต่อความพึงพอใจ การมาท่องเที่ยวซ้ำ และการบอกต่อแบบปากต่อปากเป็นอย่างมาก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563) โดยการประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวนั้นถือเป็นมิติทางด้านการศึกษาด้านเชิงระบบ (Systems approach) ที่พิจารณาองค์ประกอบสำคัญคือ นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นตัวผู้ประเมินถึงความต้องการโดยพิจารณาในประเด็นความต้องการต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนถึงความคาดหวังร่วมด้วย นอกจากนี้การประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวยังเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าองค์กรหรือสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นจำเป็นต้องมีการปรับปรุง การพัฒนา หรือการทํานุบำรุงอย่างไรต่อไป (ปรัชญากรณ์ ไชยคช, นิศาชล สกุลชาญณรงค์, และนิติทิติกันต์ เหมสุวรรณ, 2559) และผลการประเมินดังกล่าวยังเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะนำไปสู่การยกระดับศักยภาพของการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการสนับสนุนของหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีทั้งหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) เป็นกลุ่มท่องเที่ยวที่สำคัญและมีความหลากหลายในการบริหารจัดการ

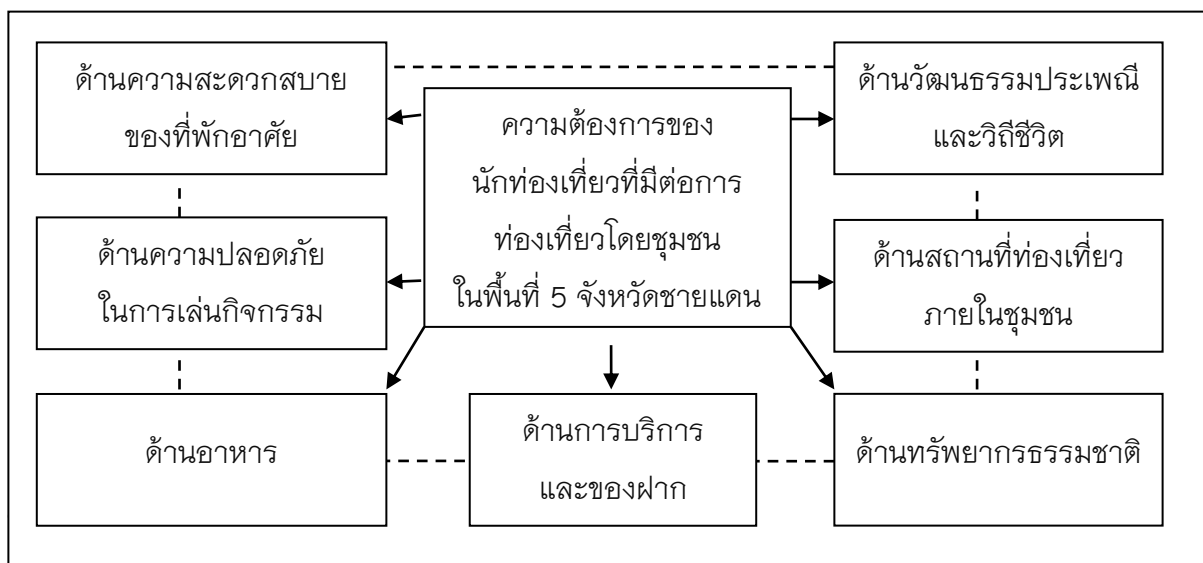

ความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความแตกต่างของอัตลักษณ์ชุมชนที่น่าสนใจ (ธนุวัศ สุวรรณวงศ์ และภัทรพงษ์ เกริกสกุล, 2559) อย่างไรก็ตาม ภายใต้ความโดดเด่นดังกล่าวก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิดความยั่งยืนนั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการตอบสนองความต้องการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยี่ยมชมด้วย ทำให้การวิจัยครั้งนี้ได้สนใจศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ภายใต้ชุมชนเป้าหมายทั้ง 10 ชุมชน ซึ่งเป็นชุมชนที่มีความโดดเด่นและมีระดับศักยภาพเพียงพอ โดยผลการประเมินจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่ชุมชนสามารถนำไปเป็นแนวทางเพื่อวางแผนการดำเนินงานสำหรับปรับปรุงการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและเกิดความยั่งยืนต่อไป ทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนอันเป็นรากฐานในการสร้างความเข้มแข็งต่อพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนเป้าหมายในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนเป้าหมายในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. เตรียมความพร้อมชุมชน โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นชุมชนเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้ง 10 ชุมชน เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วิธีการดำเนินงานของโครงการวิจัย และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับพร้อมสิ่งที่จะนำไปใช้ประโยชน์

2. ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนเป้าหมาย ใช้แบบสอบถามซึ่งเป็นแบบประเมินความต้องการเป็นเครื่องมือดำเนินงานวิจัย ทั้งนี้ วิธีการเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์พูดคุยเพื่อตอบแบบสอบถามทันที โดยมีทั้งคนในชุมชนและคณะผู้ช่วยนักวิจัยช่วยเก็บข้อมูลร่วมกัน โดยแบบสอบถามจะแบ่งการประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปร 7 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ด้านวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต (2) ด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน (3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ (4) ด้านความสะดวกสบายของที่พักราคา (5) ด้านความปลอดภัยในการเล่นกิจกรรม (6) ด้านการบริการและของฝาก และ (7) ด้านอาหาร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวของชุมชนเป้าหมายที่ทำการศึกษาทั้ง 10 ชุมชน ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส)

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดหน่วยในการสุ่มตัวอย่างในระดับบุคคลที่เป็นนักท่องเที่ยวและได้เข้ามาเที่ยวในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนเป้าหมายที่ทำการศึกษา การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้เกณฑ์ขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Teddlie and Tashakkori (2009) ที่ได้ระบุไว้ว่าเมื่อขนาดประชากรไม่จำกัด (มากกว่า 3,000 คน) ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงโอกาส 95% ที่ค่าสถิติของกลุ่มตัวอย่างสามารถเป็นตัวแทนพารามิเตอร์ของประชากร จะเท่ากับ 384 ตัวอย่าง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากขั้นตอนการคัดเลือกตัวอย่าง ได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชุมชนแบบเท่ากันจำนวนทั้ง 10 ชุมชน ๆ ละ 40 ตัวอย่าง ฉะนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นขนาดตัวอย่างที่ไม่แตกต่างจากหลักความสัมพันธ์ระหว่างขนาดประชากร และขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ความเชื่อมั่นของ Teddlie and Tashakkori มากนัก

การสุ่มตัวอย่าง

ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ดังนี้ (1) สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยจำแนกออกเป็น 5 กลุ่มตามเขตจังหวัดในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีทั้งหมด 5 จังหวัด ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนของการศึกษาคครอบคลุมทั่วพื้นที่ (2) สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยจะเจาะจงเลือกตัวอย่างในระดับชุมชนของแต่ละจังหวัด ทั้ง 5 จังหวัด ๆ ละ 2 ชุมชน โดยเลือกชุมชนที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นตัวแทนของการศึกษา อย่างไรก็ตามได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชุมชนแบบเท่ากัน (3) การคัดเลือกตัวอย่างของนักท่องเที่ยวในแต่ละชุมชนทั้ง 10 ชุมชน ใช้การเลือกตัวอย่างโดยทำการสุ่มอย่างง่าย (Random sampling) โดยสอบถามความสมัครใจและยินดีในการให้ข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ในช่วงที่คณะผู้ช่วยนักวิจัยและตัวแทนชุมชนกำลังเก็บข้อมูล อย่างไรก็ตาม จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในส่วนของชุมชนบ้านพญาบังสา จังหวัดสตูล ได้แบบสอบถามกลับมาเพียง 30 ฉบับ ซึ่งไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงเป้าหมาย เนื่องจากในช่วงระยะเวลา 4 เดือนของการเก็บข้อมูลนั้น เป็นช่วงที่มีพายุเข้า ฝนตกหนักบ่อยครั้ง และมีปริมาณนักท่องเที่ยวน้อย ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มสัดส่วนอย่างละ 5 ตัวอย่าง คือ 45 ตัวอย่างไปที่ชุมชนวิถีพุทธคลองแดน และชุมชนจุฬารัตน์พัฒนา 12 เนื่องจากมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวในช่วงเก็บข้อมูลเข้ามาจำนวนมาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายปิดที่สร้างขึ้นจากการประมวลแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert scale) ส่วนการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการใช้เกณฑ์กำหนดช่วงความกว้างของข้อมูล ดังนี้ (Best, 1981) ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50–5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการมากที่สุด, ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50–4.49 หมายถึง มีระดับความต้องการมาก, ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50–3.49 หมายถึง มีระดับความต้องการปานกลาง, ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50–2.49 หมายถึง มีระดับความต้องการน้อย, และค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00–1.49 หมายถึง มีระดับความต้องการน้อยที่สุด

การหาคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นบนฐานแนวคิดและทฤษฎีให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินเครื่องมือและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ซึ่งข้อคำถามที่ยอมรับได้จะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป และผลทดสอบพบว่าข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.66–1.00 ซึ่งอธิบายได้ว่าเครื่องมือมีความสอดคล้อง

หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 30 ชุดกับนักท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวหอนามนแดง จังหวัดพัทลุง จากนั้น นำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคในการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นซึ่งต้องมีค่า 0.70 ขึ้นไป และผลการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยความต้องการทั้ง 7 ด้าน มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.78-0.88 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ทุกด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ของระดับตัวแปร

ผลการวิจัย

ผลการประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 ด้าน โดยด้านทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมา คือ ด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน ($\bar{x} = 4.04$) ด้านอาหาร ($\bar{x} = 4.00$) ด้านการบริการและของฝาก ($\bar{x} = 3.94$) ด้านความปลอดภัยในการเล่นกิจกรรม ($\bar{x} = 3.89$) ด้านวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต ($\bar{x} = 3.84$) และด้านความสะดวกสบายของที่พักราคา ($\bar{x} = 3.82$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวในภาพรวม

ความต้องการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต	3.84	0.75	มาก
2. ด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน	4.04	0.71	มาก
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ	4.18	0.66	มาก
4. ด้านความสะดวกสบายของที่พักราคา	3.82	0.73	มาก
5. ด้านความปลอดภัยในการเล่นกิจกรรม	3.89	0.72	มาก
6. ด้านการบริการและของฝาก	3.94	0.74	มาก
7. ด้านอาหาร	4.00	0.71	มาก
ภาพรวม	3.96	0.72	มาก

และหากพิจารณาความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นรายด้านและรายข้อ สามารถสรุปดังตารางที่ 2-8

ผลการประเมินความต้องการด้านวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ข้อ โดยมีการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ให้อยู่ในสภาพที่ดีน่าเที่ยวชม มีความต้องการอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.16$) รองลงมาคือ มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ($\bar{x} = 3.95$) มีป้ายอธิบายข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้ทราบประวัติสถานที่ ($\bar{x} = 3.83$) มีการจัดงานท่องเที่ยวตามช่วงที่มีเทศกาลประจำท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.69$) และมีศิลปะการแสดงท้องถิ่นที่น่าประทับใจ ($\bar{x} = 3.60$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการด้านวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต

ความต้องการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. มีการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ให้อยู่ในสภาพที่ดีน่าเที่ยวชม	4.16	0.62	มาก
2. มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	3.95	0.70	มาก
3. มีป้ายอธิบายข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้ทราบประวัติสถานที่	3.83	0.72	มาก
4. มีศิลปะการแสดงท้องถิ่นที่น่าประทับใจ	3.60	0.86	มาก
5. มีการจัดงานท่องเที่ยวตามช่วงที่มีเทศกาลประจำท้องถิ่น	3.69	0.83	มาก
ภาพรวม	3.84	0.75	มาก

ผลการประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน พบว่ามีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ข้อ โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนที่สวยงาม มีความต้องการอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมาคือ มีสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนน่าสนใจและหลากหลาย ($\bar{x} = 4.11$) มีสถานที่ในการถ่ายภาพที่สวยงามและหลากหลายของการถ่ายภาพ ($\bar{x} = 4.00$) และมี

สถานที่จัดกิจกรรมท่องเที่ยวและนันทนาการภายในชุมชน เช่น เดินป่า ล่องแก่ง เป็นต้น ($\bar{x} = 3.80$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน

ความต้องการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. มีสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนที่สวยงาม	4.23	0.64	มาก
2. มีสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนน่าสนใจและหลากหลาย	4.11	0.69	มาก
3. มีสถานที่จัดกิจกรรมท่องเที่ยวและนันทนาการภายในชุมชน เช่น เดินป่า ล่องแก่ง เป็นต้น	3.80	0.78	มาก
4. มีสถานที่ในการถ่ายภาพที่สวยงามและหลากหลาย	4.00	0.73	มาก
ภาพรวม	4.04	0.71	มาก

ผลการประเมินความต้องการด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า มีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 ข้อ โดยมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีความต้องการอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.45$) รองลงมาคือ มีอากาศบริสุทธิ์เหมาะสมในการพักผ่อน ($\bar{x} = 4.38$) ทรัพยากรทางน้ำสวยงาม สะอาด น้ำใส ($\bar{x} = 4.28$) ภายในบริเวณแหล่งและชุมชนมีความร่มรื่น ($\bar{x} = 4.24$) มีความหลากหลายของพันธุ์พืชให้ดูและชื่นชม ($\bar{x} = 4.13$) น้ำตกสวยงาม ($\bar{x} = 3.96$) และมีสัตว์น้ำ สัตว์ป่า อุดมสมบูรณ์ ($\bar{x} = 3.84$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ความต้องการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ	4.45	0.54	มาก
2. มีความหลากหลายของพันธุ์พืชให้ดูและชื่นชม	4.13	0.63	มาก
3. ทรัพยากรทางน้ำสวยงาม สะอาด น้ำใส	4.28	0.61	มาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการด้านทรัพยากรธรรมชาติ (ต่อ)

ความต้องการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
4. น้ำตกสวยงาม	3.96	0.78	มาก
5. มีสัตว์น้ำ สัตว์ป่า อุดมสมบูรณ์	3.84	0.80	มาก
6. มีอากาศบริสุทธิ์เหมาะสมในการพักผ่อน	4.38	0.62	มาก
7. ภายในบริเวณแหล่งและชุมชนมีความร่มรื่น	4.24	0.61	มาก
ภาพรวม	4.18	0.66	มาก

ผลการประเมินความต้องการด้านความสะดวกสบายของที่พักออาศัย พบว่า ความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 ข้อ โดยมีความเจียบสงบสามารถพักผ่อนได้อย่างเต็มที่ มีความต้องการอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.09$) รองลงมาคือ สามารถเดินทางเข้าสู่ที่พักได้สะดวกสบาย ($\bar{x} = 3.98$) ที่พักรมีความเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.95$) ที่พักรมีความสะดวกสบาย ($\bar{x} = 3.85$) ห้องน้ำมีจำนวนเพียงพอและสะอาด ($\bar{x} = 3.82$) มีความปลอดภัยไม่มีแมลงรบกวน ($\bar{x} = 3.60$) และมีสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักร เช่น ที่วี ตู้เย็น ($\bar{x} = 3.48$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการด้านความสะดวกสบายของที่พักร

ความต้องการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ที่พักรมีความสะดวกสบาย	3.85	0.69	มาก
2. มีสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพักร เช่น ที่วี ตู้เย็น	3.48	0.79	มาก
3. มีความปลอดภัยไม่มีแมลงรบกวน	3.60	0.80	มาก
4. มีความเจียบสงบสามารถพักผ่อนได้อย่างเต็มที่	4.09	0.65	มาก
5. ที่พักรมีเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.95	0.72	มาก
6. สามารถเดินทางเข้าสู่ที่พักได้สะดวกสบาย	3.98	0.70	มาก
7. ห้องน้ำมีจำนวนเพียงพอและสะอาด	3.82	0.78	มาก
ภาพรวม	3.82	0.73	มาก

ผลการประเมินความต้องการด้านความปลอดภัยในการเล่นกิจกรรม พบว่า ความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการอยู่ใน

ระดับมาก ทั้ง 6 ข้อ โดยความปลอดภัยในการล่องแก่ง มีความต้องการอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.07$) รองลงมาคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความปลอดภัย ($\bar{x} = 4.02$) กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 3.95$) ความปลอดภัยในกิจกรรมการท่องเที่ยวเดินป่า ($\bar{x} = 3.93$) ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในการเล่นน้ำ ($\bar{x} = 3.81$) และความปลอดภัยในการเดินชมแหล่งท่องเที่ยวได้ด้วยตัวเอง ($\bar{x} = 3.80$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการด้านความปลอดภัยในการเล่นกิจกรรม

ความต้องการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความสร้างสรรค์	3.95	0.70	มาก
2. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความปลอดภัย	4.02	0.67	มาก
3. ความปลอดภัยในกิจกรรมการท่องเที่ยวเดินป่า	3.93	0.68	มาก
4. ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในการเล่นน้ำ	3.81	0.75	มาก
5. ความปลอดภัยในการล่องแก่ง	4.07	0.76	มาก
6. ความปลอดภัยในการเดินชมแหล่งท่องเที่ยวได้ด้วยตัวเอง	3.80	0.75	มาก
ภาพรวม	3.89	0.72	มาก

ผลการประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการบริการและของฝาก พบว่า มีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ข้อ โดยอัยยาศัยของคนในชุมชนในการต้อนรับและบริการ มีความต้องการอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.26$) รองลงมาคือ ราคาค่าบริการและของฝากมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 3.94$) ของฝากบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของชุมชน ($\bar{x} = 3.85$) และของฝากมีความหลากหลาย ($\bar{x} = 3.70$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการด้านการบริการและของฝาก

ความต้องการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. อัยยาศัยของคนในชุมชนในการต้อนรับและบริการ	4.26	0.68	มาก
2. ของฝากมีความหลากหลาย	3.70	0.80	มาก

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการด้านการบริการและของฝาก (ต่อ)

ความต้องการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
3. ของฝากบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของชุมชน	3.85	0.79	มาก
4. ราคาค่าบริการและของฝากมีความเหมาะสม	3.94	0.69	มาก
ภาพรวม	3.94	0.74	มาก

ผลการประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านอาหาร พบว่า มีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ข้อ โดยรสชาติอร่อย มีความต้องการอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.17$) รองลงมา คือ มีเอกลักษณ์แสดงออกถึงความเป็นท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.14$) อาหารมีหลายประเภทและเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.05$) ราคามีความเหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ ($\bar{x} = 4.03$) รูปแบบการนำเสนอเมนูอาหาร ($\bar{x} = 3.90$) และมีผลไม้ที่ปลูกได้ในชุมชนบริการและจำหน่าย ($\bar{x} = 3.74$) ตามลำดับดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการด้านอาหาร

ความต้องการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. รสชาติอร่อย	4.17	0.72	มาก
2. มีเอกลักษณ์แสดงออกถึงความเป็นท้องถิ่น	4.14	0.66	มาก
3. อาหารมีหลายประเภทและเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	4.05	0.70	มาก
4. มีผลไม้ที่ปลูกได้ในชุมชนบริการและจำหน่าย	3.74	0.82	มาก
5. ราคามีความเหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ	4.03	0.63	มาก
6. รูปแบบการนำเสนอเมนูอาหาร	3.90	0.70	มาก
ภาพรวม	4.00	0.71	มาก

สำหรับการหาความสัมพันธ์ของประเด็นความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้ง 10 ชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า ค่าสหสัมพันธ์ (r) ที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่ระดับ 0.6 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ คู่ที่ 1 ตัวแปรที่ 6 (EXP06) คือ ความต้องการของ

นักท่องเที่ยวด้านการบริการและของฝาก กับตัวแปรที่ 7 (EXP07) คือ ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านอาหาร ($r = 0.642$) และคู่ที่ 2 ตัวแปรที่ 2 (EXP02) คือ ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน กับตัวแปรที่ 3 (EXP03) คือ ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านทรัพยากรธรรมชาติ ($r = 0.638$) ดังรายละเอียดตารางความสัมพันธ์ของตัวแปรประเด็นความต้องการของนักท่องเที่ยวในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ของตัวแปรประเด็นความต้องการของนักท่องเที่ยว

	EXP01	EXP02	EXP03	EXP04	EXP05	EXP06	EXP07
สหสัมพันธ์ของตัวแปร							
EXP01	1.000						
EXP02	.429	1.000					
EXP03	.288	.638	1.000				
EXP04	.533	.500	.527	1.000			
EXP05	.444	.570	.507	.595	1.000		
EXP06	.412	.402	.403	.551	.569	1.000	
EXP07	.321	.362	.370	.456	.453	.642	1.000
Cronbach's α	.813	.787	.793	.841	.874	.823	.882
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ							
0.01	.000	.002	.001	.000	.001	.002	

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนเป้าหมายในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งจากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้านนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร คงรอด, วาสนา สุวรรณวิจิตร, นิจกานต์ หนูอุไร, อรศิริ สีสายทอชัย, และอรรถพงศ์ เขียวแกร (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากในเรื่องของการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ความสะอาด

ของสถานที่ท่องเที่ยว ความปลอดภัย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กิจกรรมการท่องเที่ยว และความเป็นอาหารพื้นบ้าน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายละเอียดของประเด็นความต้องการทั้ง 7 ด้านสามารถแยกอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต ได้สะท้อนถึงความสำคัญของรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความจำเพาะเจาะจงที่จะเข้าไปชมหรือเข้าไปท่องเที่ยวเนื่องจากวัฒนธรรม หรือประเพณีบางอย่างนั้นเป็นช่วงฤดูกาลหรือช่วงจังหวะเวลา ไม่ได้มีการดำเนินการตลอดปี ซึ่ง พัทธินทร์ จงประเวทย์ (2560) มองว่าความจำเพาะเจาะจงนั้นคือความคาดหวังอย่างมีมนต์เสน่ห์ต่อนักท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความเชื่อและการดำเนินกิจกรรมที่มีความแตกต่างไปจากตัวของนักท่องเที่ยว โดยผลการศึกษานี้จะพบว่าประเด็นมีการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ให้อยู่ในสภาพที่ดีน่าเที่ยวชม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.16) ดังนั้น หากชุมชนมีรูปแบบแนวทางการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนและเป็นระบบย่อมเป็นการสร้างจุดเด่นของชุมชนในการท่องเที่ยว

1.2 ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน ที่พบว่าการมีสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนที่สวยงาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (4.23) ซึ่งประเด็นนี้ถือเป็นเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวนอกเหนือจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีการบริการในชุมชนไม่ว่าจะเป็นการเดินป่าหรือล่องแก่ง เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวไทยมักชอบความสบายในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว โดยความสวยงามด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนนั้นจะรวมถึงความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของตัวชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ซึ่งแน่นอนว่าความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนนั้นจะเป็นแหล่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำ และเกิดการโฆษณาแบบปากต่อปาก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563)

1.3 ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีมิติด้านความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (4.45) ประเด็นดังกล่าวจะเป็นตัวตั้งต้นของประเด็นอื่น ๆ เช่น เมื่อทรัพยากรมีความอุดมสมบูรณ์ อากาศก็จะดีและบริสุทธิ์ ทรัพยากรก็จะมีความงดงาม ประเด็นดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าฐานทรัพยากรธรรมชาติด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนนั้น จะเป็นสิ่งสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อเข้ามาพักผ่อนและจับจ่ายใช้สอยในชุมชน ฉะนั้น การที่ชุมชน มีความหลากหลายทางด้านสายพันธุ์ของทรัพยากรธรรมชาติจะส่งผลให้มูลค่าการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ๆ เกิดขึ้นในทิศทางบวกมากขึ้นด้วย (วิไลพร เสถียรอุดร, 2561)

1.4 ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านความสะดวกสบายของที่พักรอภัย ประเด็นนี้พบว่า

เรื่องการพักผ่อนที่เป็นส่วนตัว เงียบสงบ พักผ่อนได้อย่างเต็มที่ที่จะเชื่อมโยงถึงการเดินทางเข้าที่พักได้สะดวกสบาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของการเดินทางที่ชัดเจนในการพักผ่อนค้างคืนภายในชุมชน

1.5 ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านความปลอดภัยในการเล่นกิจกรรม ซึ่งจากการตอบคำถามภาพรวมพบว่ามุ่งไปที่กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นหลัก เนื่องจากในหลายชุมชนนั้นมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป โดยกิจกรรมเหล่านั้นสัมพันธ์กับฐานทรัพยากรท้องถิ่น ฉะนั้นชุมชนต้องตระหนักประเด็นนี้ให้มากขึ้นและมีแนวทางหรือมาตรการรองรับด้วย (พัชรินทร์ จงประเวทย์, 2560)

1.6 ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการบริการและของฝาก ที่พบว่ามุ่งไปที่อรรถาธิบายของคนในชุมชนในการต้อนรับและการบริการ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งประเด็นนี้มีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจในการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีกภายในชุมชนและการตัดสินใจในการบอกต่อผ่านการเล่าเรื่องความประทับใจจนทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องมากขึ้น ฉะนั้นการบริการต่อนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายในความเชื่อและวัฒนธรรมนั้นผู้ให้บริการในชุมชนจำเป็นต้องมีความอดทน เข้าใจและเต็มใจในการให้บริการ

1.7 ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านอาหาร ที่ส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในค่าเฉลี่ยระดับมากในเรื่องของการได้ทานอาหารรสชาติอร่อยและมีเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นประเด็นที่ทำให้เกิดการมาท่องเที่ยวอีกครั้งและการตัดสินใจบอกต่อเพื่อให้มาสัมผัสกับอาหารที่มีรสชาติอร่อยตามเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ

2. ความสัมพันธ์ของความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนเป้าหมายในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งจากผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นได้ว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนเป้าหมายในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย มีระดับความสัมพันธ์สูงอยู่ 2 คู่ ได้แก่ (1) ความสัมพันธ์ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการบริการและของฝากและความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านอาหาร และ (2) ความสัมพันธ์ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน และความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวได้เชื่อมโยงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวต้องการเดินทางเพื่อมาเสพชมธรรมชาติ สัมผัสวัฒนธรรม ความเป็นอัตลักษณ์ของอาหารพื้นถิ่นและของฝาก และมีความมาตรฐานในการให้บริการ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกที่หนุนเสริมซึ่งกันและกัน อันเป็นข้อสะท้อนสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องตระหนักถึงเรื่องการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของชุมชนอีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มชุมชนท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ศึกษาครั้งนี้ทำให้พบว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน เช่น ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน ด้านอาหาร เช่น รสชาติที่อร่อยและควรมีเอกลักษณ์แสดงออกถึงความเป็นท้องถิ่น ด้านการบริการและของฝาก เช่น ความมีอัธยาศัยของคนในชุมชนในการต้อนรับและบริการ ด้านความปลอดภัยในการเล่นกิจกรรม เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความปลอดภัยด้านวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต เช่น การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ให้อยู่ในสภาพที่ดีน่าเที่ยวชม และด้านความสะดวกสบายของที่พักรอพัก เช่น มีความเงียบสงบสามารถพักผ่อนได้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ของประเด็นความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการบริการและของฝากกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านอาหาร และความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เห็นได้ว่าการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับเรื่องของมาตรฐานการให้บริการและความเป็นอัตลักษณ์ของของฝากและเรื่องของอาหารที่สะท้อนความเป็นพื้นถิ่นอย่างมาก อีกทั้งสถานที่ท่องเที่ยวที่มุ่งนำเสนอการสัมผัสต่อทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีความสงบ เสมือนรู้สึกสัมผัสอยู่กับความเป็นธรรมชาติที่มีความพิเศษของพื้นที่ในชุมชนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษา ก็ยังสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่ชุมชนและหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันผลักดันให้เกิดขึ้นกับทุกชุมชน คือ “ประเด็นเรื่องความปลอดภัย” ซึ่งถือเป็นประเด็นสำคัญที่ชุมชนต้องตระหนักรู้และมีมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว เพราะส่งผลเสียหายต่อภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของชุมชนเอง โดยการ “เสริมสร้างให้เกิดการตระหนักรู้” หรือ “มีแนวทางการสร้างความปลอดภัยทาง การท่องเที่ยว” อาจเป็นลักษณะของการดำเนินงานเชิงนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือโดยชุมชนเอง หรือในเชิงปฏิบัติอาจเป็นลักษณะของการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและหามาตรการสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นโดยวิธีการต่าง ๆ

อีกทั้งผลการประเมินจากการศึกษาครั้งนี้ถือเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ชุมชนสามารถนำไปปรับใช้เพื่อการวางแผนการดำเนินงานสำหรับปรับปรุงการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนา

รูปแบบการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและเกิดความยั่งยืนต่อไป ทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนอันเป็นรากฐานในการสร้างความเข้มแข็งต่อพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ชุมชนท่องเที่ยวสามารถนำไปปรับใช้เพื่อวางแผนการดำเนินงานสำหรับปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิดการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและเกิดความยั่งยืน โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน อาหารที่มีรสชาติที่อร่อยและควมมีเอกลักษณ์แสดงออกถึงความเป็นท้องถิ่น ควมมีอัธยาศัยของคนในชุมชนในการต้อนรับและบริการ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัย การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ให้อยู่ในสภาพที่ดีน่าเที่ยวชม และที่พักอาศัยภายในแหล่งชุมชนท่องเที่ยวที่มีความเรียบง่าย

1.2 ผลการวิจัยเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การร่วมส่งเสริมเพื่อยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องมาตรฐานการให้บริการและของฝากกับด้านอาหาร และเรื่องของสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อช่วยสร้างความเข้าใจในการบริหารจัดการองค์กรในชุมชนท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งจะส่งผลต่อความยั่งยืนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่แต่ละชุมชนกำหนด

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมทั้งชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะทำให้เห็นเจ้าภาพรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมย่อยต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกันตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่ตนเองมี

รายการอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). TAT REVIEW. จุลสารวิชาการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 5(4). 14-25.

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). TAT REVIEW. *จุลสารวิชาการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*. 6(1). 35-44.
- จิราพร คงรอด, วาสนา สุวรรณวิจิตร, นิจกานต์ หนูอุไร, อรศิริ ลีลายุทธชัย, และอัษฎพงศ์ เขียวแกร. (2561). *การวิเคราะห์พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง*. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ดนุวัศ สุวรรณวงศ์, และภัทรพงษ์ เกริกสกุล. (2559). *การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้กับการเชื่อมต่อพื้นที่การท่องเที่ยวใน 4 รัฐ (กลันตัน เปรัก เคดาห์ และเปอร์ลิส) ประเทศมาเลเซีย*. รายงานวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ปรัชญากรณ์ ไชยคช, นิศาชล สกุนชาญณรงค์, และนิติกิตติกานต์ เหมสุวรรณ. (2559). *ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา*. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7. (หน้า 424-436). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ปาริฉัตร ศรีหะรัญ, และพรพิมล ขำเพชร. (2561). *การท่องเที่ยวโดยชุมชน: ทางเลือกใหม่สู่ความยั่งยืน*. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 12(3). 118-132.
- พัชรินทร์ จงประเวทย์. (2560). *ความต้องการของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตลาดคลองสวนร้อยปี จังหวัดสมุทรปราการ*. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 12(1). 36-49.
- วิไลพร เสถียรอุดร. (2561). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- สุดถนอม ตันเจริญ. (2560). *การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม*. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย นานาชาติ*, 13(2), 1-24.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Teddlie, C., & Tashakkori, A. (2009). *Foundations of mixed methods research: Integrating quantitative and qualitative approaches in the social and behavioral sciences*. CA: SAGE Publications.